

Titlul I. Competența după materie

Art. 1. Judecătoriile judecă:

1. în primă instanță, toate procesele și cererile, în afară de cele date prin lege în competența altor instanțe;

1^{1.(1)} în primă și ultimă instanță, procesele și cererile privind creanțe având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv;

2. plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege;

3. în orice alte materii date prin lege în competența lor.

Legislație:

➤ **Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată**

Art. 38. (1) Judecătoriile sunt instanțe fără personalitate juridică, organizate în județe și în sectoarele municipiului București, potrivit anexei nr. 1.

(2) Localitățile care fac parte din circumscripțiile judecătoriilor din fiecare județ se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 39. (1) În raport cu natura și numărul cauzelor, în cadrul judecătoriilor se pot înființa secții sau complete specializate.

(2) În cadrul judecătoriilor se vor organiza secții sau complete specializate pentru minori și familie.

Doctrină

C.L. Popescu, Competența în materie comercială a secțiilor maritime și fluviale ale instanțelor judecătorești, în R.D.C. nr. 2/1995, p. 115; *M. Chelaru, C.L. Popescu*, Modalități de executare silită a hotărârilor judecătorești de contencios administrativ privind terenurile ce se fac obiectul legii fondului funciar, în Dreptul nr. 10-11/1995, p. 68; *I. Muraru, M. Constantinescu*, Aspecte teoretice ridicate în fața Curții Constituționale privind actele juridice supuse controlului de constituționalitate, în Dreptul nr. 2/1995, p. 3; *C.L. Popescu*, Mijloacele procedurale ce pot fi folosite de persoana care a obținut o hotărâre judecătorească împotriva refuzului comisiei de aplicare a Legii nr. 18/1991 a fondului funciar de a elibera titlul de proprietate și de punere în posesiune, în Dreptul nr. 7/1995, p. 28; *C.L. Popescu*, Jurisdicțiile competente să sesizeze Curtea Constituțională pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate, în Dreptul nr. 1/1995, p. 26; *T. Bodoașcă*, Opinii privind sintagma „procesele și cererile” utilizată în Codul de procedură civilă, în Dreptul nr. 9/1998, p. 65; *A. Boar*, Modificarea regulilor procedurale privind controlul judecătorec al actelor emise potrivit Legii nr. 18/1991 a fondului funciar, în Dreptul nr. 2/1998, p. 3; *D.-P. Sîngeorzan*, Discuții privind competența materială a judecătoriei de a soluționa cu titlu de excepție, în primă instanță, unele conflicte

⁽¹⁾ Pct. 1¹ de la art. 1 a fost introdus prin art. 1 pct. 1 din **Legea nr. 202/2010**.

de muncă, în Dreptul nr. 12/2001, p. 74; C. Leaua, B. Onica-Jarka, D. Petre, Procedura specială a somației de plată, în Dreptul nr. 1/2002, p. 3; C. Radu, Lărgirea competenței instanțelor în materie de fond funciar, în Juridica nr. 6/2000, p. 220; D. Apostol Tofan, Regimul juridic actual aplicabil contravențiilor. Aspecte de drept procesual, în C.J. nr. 7/2002, p. 1; G. Boroi, D. Boroi, Considerații referitoare la procedura somației de plată, în C.J. nr. 4/2002, p. 1; D.-P. Sîngeorzan, C.N. Popa, Nuanțări privind acțiunea în anulare, lăsată la îndemâna debitorului, împotriva ordonanței de admitere, în tot sau în parte, a somației de plată, în Dreptul nr. 6/2002, p. 96; T. Dârjan, Căile de atac împotriva hotărârii judecătorești prevăzute de art. 58 din Legea nr. 18/1991, republicată, în Dreptul nr. 1/2003, p. 94; V. Mitea, Unele implicații ale O.U.G. nr. 58/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă, ale Legii nr. 195/2004 pentru aprobarea O.U.G. nr. 58/2003, precum și ale O.U.G. nr. 65/2004 pentru modificarea Codului de procedură civilă, în C.J. nr. 1/2005, p. 100; I. Deleanu, Modificări și completări, implicite sau explicite, ale Codului de procedură civilă, în C.J. nr. 9/2005, p. 94.

PRACTICĂ JUDICIARĂ

1. Plenitudinea de competență a judecătoriei ⁽¹⁾

1. Acțiunea posesorie. Procedural, cererile privitoare la posesie sunt reglementate de art. 674 și urm. C. proc. civ. Aceste texte necuprinzând dispoziții referitoare la competența materială, urmează a se aplica regulile de drept comun și, astfel, acțiunile posesorii, conform art. 1 și 13 C. proc. civ., se judecă de către judecătoria în a cărei circumscripție se află imobilul vizat prin actul de tulburare a posesiei. Art. 1 C. proc. civ. reglementează competența teritorială generală a instanțelor judecătorești, iar art. 13 dispune, în mod imperativ, că cererile privitoare la bunurile nemiscătoare se fac numai la instanța în circumscripția căreia se află nemiscătoarele (*Trib. Jud. Timiș, s. civ., dec. nr. 594/1988, în R.R.D. nr. 8/1988, p. 74*);

2. Obligație de a face. Întrucât obiectul acțiunii reclamanților privește îndeplinirea unei obligații de a face – respectiv

obligarea primăriei la a primi chiria datorată de reclamanți – competența soluționării cauzei în primă instanță revine judecătoriei, iar nu tribunalului, ca instanță de contencios administrativ (*C.A. Timișoara, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 20/2001*);

3. Acțiune în revendicare. Imobil. Acțiunea în revendicarea unui imobil, cu consecința evacuării deținătorilor lui, în raport cu prevederile art. 1 pct. 1 C. proc. civ., este de competența judecătoriei ca instanță de drept comun, iar nu de competența tribunalului ca instanță de contencios administrativ (*C.S.J., s. civ., dec. nr. 223/1992, în B.J., Bază de date*);

4. Acțiune în revendicare. Demolare. Acțiunea în despăgubiri și acțiunea în revendicarea unor imobile „considerate trecute în proprietatea statului” în baza art. 1 din H.G. nr. 556/1990 (act normativ ce se referă la plata despăgubirilor pentru demolarea unor imobile) sunt de compe-

⁽¹⁾ Subliniem că, în cazul acțiunilor al căror obiect este evaluabil în bani, la stabilirea competenței materiale trebuie să se țină seama și de criteriul valoric, respectiv de valoarea obiectului pricinii la data sesizării instanței.

tența materială a judecătoriei, iar nu a tribunalului, deoarece asemenea cereri nu sunt în materie de expropriere, așa cum cere art. 2 alin. (1) lit. e) C. proc. civ. [art. 2 alin. (1) lit. f) în actuala reglementare – n.a.]. (C.A. București, s. a IV-a civ., dec. nr. 14/1997, în C.P.J.C. 1993-1998, p. 213);

5. Bunuri confiscate. 1) Acțiunea prin care se solicită restituirea bunurilor confiscate și intrate în bugetul statului prin valorificare, măsură care a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească ulterioară, nu se înscrie în prevederile art. 504 C. proc. pen., care reglementează o altă situație, și anume răspunderea patrimonială a statului pentru erori judiciare. O astfel de acțiune nu poate fi caracterizată decât ca o întoarcere a executării și este de competența judecătoriei, iar nu a tribunalului (C.S.J., s. civ., dec. nr. 2781/1995, în B.J., Bază de date);

2) Litigiul având ca obiect anularea procesului-verbal de contravenție prin care s-a dispus și măsura confiscării unor bunuri este civil. Ca atare, litigiul subsecvent anulării procesului-verbal, având ca obiect cererea de despăgubiri pentru bunurile confiscate și valorificate, este tot civil, conform principiului *accessorium sequitur principale*, chiar dacă una din părți este comerciant sau bunurile în discuție fac obiectul comerțului (C.S.J., s. com., dec. nr. 411/1998, în B.J., Bază de date. În același sens, a se vedea C.S.J., s. civ., dec. nr. 3452/1999, în B.J., Bază de date);

6. Acțiune în pretenții. Cererea prin care se solicită plata unei chirii sau prețul concesiunii pentru un teren ocupat de o societate comercială este o acțiune în pretenții de competența judecătoriei, potrivit art. 1 pct. 1 C. proc. civ., iar nu o acțiune întemeiată pe Legea nr. 10/2001,

de competența tribunalului, chiar dacă reclamantul a invocat în mod eronat această lege ca temei al acțiunii (C.S.J., s. civ., dec. nr. 975/2003, în B.J., Bază de date);

7. Nulitate absolută. Acțiunea în nulitatea absolută a unui contract de vânzare-cumpărare încheiat prin intermediul unei agenții de vânzări imobiliare cu o persoană fizică nu este un litigiu comercial, ci un litigiu de natură civilă, care atrage competența materială de primă instanță a judecătoriei, ca instanță civilă cu plenitudine de competență (Trib. București, s. a IV-a civ., dec. nr. 1408/1998, în C.P.J.C. 1998, p. 145);

8. Contestația la executare. 1) În cazul titlurilor care nu provin de la un organ jurisdicțional, cu privire la care debitorii au dreptul să invoce pe calea contestației la executare toate apărările de fond referitoare la existența, întinderea și valabilitatea creanței, nu există nicio dispoziție specială a legii în sensul stabilirii competenței materiale de primă instanță a tribunalului. Ca atare, având în vedere plenitudinea de competență a judecătoriei, contestația la executare se judecă de către aceasta și, fiind vorba de o executare silită indirectă imobiliară, competența aparține judecătoriei în raza căreia este situat imobilul (Trib. București, s. a III-a civ., sent. nr. 75/1996, în C.P.J. 1993-1997, p. 362, nr. 86);

Notă: La data rezolvării speței, soluția instanței apare ca fiind discutabilă, deoarece, în lipsa unui text expres de lege și având în vedere că, în cadrul executării silite imobiliare, se urmărește realizarea unei creanțe ce formează conținutul unui raport juridic și că, în ipoteza dată, contestația la executare echivalează cu o veritabilă judecată de fond, ar fi trebuit să se admită că, pentru stabilirea compe-

tenței de primă instanță, intra în joc criteriul valoric. Însă, în raport de noua reglementare, soluția instanței apare ca fiind corectă, desprinzându-se din art. 400 coroborat cu art. 373 alin. (2) C. proc. civ.; a se vedea în acest sens și dec. nr. XV/2007 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți (M. Of. nr. 764 din 12 noiembrie 2007).

2) Potrivit dispozițiilor art. 404 alin. (2) C. proc. civ., instanța legal investită cu soluționarea unei contestații la executare, dacă pronunță soluția de respingere a contestației, poate obliga pe contestator, la cerere, să plătească părții adverse despăgubiri pentru pagubele cauzate prin întârzierea executării. Din aceste dispoziții legale rezultă că instanța legal investită cu soluționarea contestației la executare este competentă să soluționeze și cererea în daune.

Potrivit art. 400 C. proc. civ. coroborat cu art. 373 alin. (2) C. proc. civ., competența de soluționare a contestației la executare propriu-zisă, și deci și a cererii în daune, revine instanței de executare, respectiv judecătoriei în circumscripția căreia se face executarea, în afara cazurilor în care legea dispune altfel (I.C.C.J., s. com., dec. nr. 2484 din 20 octombrie 2009, www.scj.ro);

9. Legea nr. 18/1991. 1) Procedura instituită de Legea nr. 18/1991 se referă nu numai la activitatea de emitere a titlului de proprietate, ci și la modificarea, înlocuirea sau desființarea titlului de proprietate, ori de câte ori titlul nu este în deplină concordanță cu hotărârile date de comisia constituită potrivit legii sau de instanța de judecată, atât în privința titularilor drepturilor recunoscute, cât și în privința terților ce se consideră vătămați prin titlul de proprietate emis. Principiul simetriei reclamă competența judecătoriei nu numai cu privire la dreptul

de a obține titlul de proprietate ori stabilirea suprafeței de teren ce se cuvine reclamantului, dar și la controlul titlurilor de proprietate emise de comisiile județene, de vreme ce prin cererile de anulare sau modificare ale acestora din urmă se solicită a se constata tot dreptul de a obține titlul sau întinderea de teren cuvenită (C.A. Ploiești, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 118/1998, în C.P.J. sem. I 1998, p. 301);

2) Competența materială de soluționare în primă instanță a cererii având ca obiect anularea titlului de proprietate eliberat de Comisia județeană pentru stabilirea drepturilor de proprietate asupra terenurilor în baza Legii nr. 18/1991 aparține judecătoriei, instanța cu plenitudine de competență în materie civilă. În acest sens s-a pronunțat Curtea Supremă de Justiție, Secțiile Unite, prin dec. nr. 1 din 30 iunie 1997. Instanța supremă a reținut că titlul de proprietate, ca act prin care se finalizează activitatea comisiilor județene de punere în aplicare a dispozițiilor Legii nr. 18/1991, are o natură juridică complexă, conferită pe de o parte de caracterul administrativ al autorității emitente și de procedura specială, administrativă, de emitere a actului, iar pe de altă parte de caracterul drepturilor care decurg din lege, derivând din dreptul de proprietate cu toate atributele sale. Așa fiind, s-a decis că titlul de proprietate emis în aplicarea Legii nr. 18/1991 este act administrativ, în baza căruia se creează raporturi juridice civile vizând dreptul de proprietate și că instanța căreia îi revine competența materială de a soluționa aceste cereri este judecătorია (C.A. București, s. a IV-a civ., dec. nr. 2383/2004);

3) Atât titlul de proprietate, ca act final de reconstituire a dreptului de proprietate, cât și procesul-verbal de punere în

posesie sunt acte juridice civile ce pot face obiectul cenzurii instanței de fond care este judecătoria. În mod greșit a apreciat recurenta că determinant în stabilirea competenței materiale este criteriul valoric al obiectului litigiului (C.A. Craiova, s. civ., dec. nr. 444/2005, în B.J. 2005, p. 168).

Notă: *Actualmente, toate litigiile în materia fondului funciar sunt de competența în primă instanță a judecătoriei, așa cum rezultă din dispozițiile art. 2 pct. 1 lit. b) C. proc. civ., astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 219/2005 pentru aprobarea O.U.G. nr. 138/2000, coroborat cu art. 1 pct. 1 din același cod.*

10. Sistare indiviziune. Imobile proprietatea unor comercianți. Obiectul cererii de chemare în judecată constă în sistarea stării de indiviziune asupra unor imobile coproprietatea reclamantei și pârâtei. Chiar dacă ambele părți au calitate de comerciant, în speță nu sunt incidente dispozițiile art. 4 și art. 56 C. com., care să determine competența instanței comerciale, întrucât sistarea stării de indiviziune are un caracter civil, iar acțiunea nu derivă din alte fapte de comerț ori contracte și obligațiuni ale unui comerciant, așa cum prevăd dispozițiile legale anterior invocate.

Pe de altă parte, calitatea de comerciant nu conferă prin ea însăși și în mod automat un caracter comercial litigiului, astfel că litigiul nu se înscrie în sfera actelor și faptelor de comerț, motiv pentru care în speță sunt incidente dispozițiile art. 1 pct. 1 C. proc. civ., iar competența soluționării cauzei în primă instanță revine judecătoriei (C.A. Cluj, s. com. și de cont. adm., sent. nr. 1001/2004, în B.J. 2004, p. 206);

11. Legea nr. 10/2001. Despăgubiri pentru degradări. Imobil restituit în baza

Legii nr. 10/2001. Curtea de apel nu a interpretat greșit obiectul și natura cauzei, fiind reținută corect solicitarea reclaman-tului pe cale principală pentru despăgubiri civile cu o valoare sub 1 miliard lei aferente degradărilor aduse unui imobil ce a fost restituit în natură în baza Legii nr. 10/2001. Or, potrivit art. 1 pct. 1, în coroborare cu art. 2 pct. 1 lit. b) C. proc. civ., procesele și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare sub un miliard lei – cu excepția doar a cererilor de împărțeală judiciară – se judecă în primă instanță la judecătoria.

Dispozițiile cuprinse de Legea nr. 10/2001, care stabilesc competența tribunalului de a soluționa anumite acțiuni, sunt de strictă interpretare și vizează exclusiv situațiile prevăzute în art. 24 și art. 31 din legea respectivă (I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 1070/2005, în Jurisprudența pe anul 2005, p. 482);

12. Obligație. Contract de școlari-zare. Într-adevăr, contractul de ucenicie este reglementat în capitolul III din Codul muncii ca fiind un contract individual de muncă de tip particular, prin care:

a) angajatorul persoană juridică sau persoană fizică se obligă ca, în afara plății unui salariu, să asigure formarea profesională a ucenicului într-o meserie potrivit domeniului său de activitate;

b) ucenicul se obligă să se formeze profesional și să muncească în subordinea angajatorului respectiv.

În speță, însă, ceea ce s-a încheiat între părți nu este un contract de ucenicie, deși în cuprinsul clauzelor acestuia se utilizează termenul de „elevă-ucenic”.

Aceasta deoarece în contract nu s-a prevăzut prestarea de către pârâtă a unei munci în schimbul unui salariu, ci doar condițiile în care se asigură școlarizarea pârâtei de către reclamantă.

Pârâta s-a obligat, printre altele, ca în viitor, după absolvirea școlii profesionale și obținerea calificării, să se încadreze în muncă la unitatea reclamantă, dar câtă vreme un astfel de raport de muncă nu a luat naștere, conflictul ivit între părți nu poate fi calificat ca fiind un conflict de muncă.

Litigiul are așadar o natură civilă și, cum valoarea acestuia nu depășește 5 miliarde lei, competența soluționării în primă instanță aparține, din punct de vedere material, judecătoriei, conform art. 1 pct. 1 C. proc. civ., iar din punct de vedere teritorial instanței de la domiciliul părților, conform art. 5 C. proc. civ. (*I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 5962/2006*);

13. Legea nr. 677/2001. Art. 26 din Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date prevede că împotriva oricăror decizii emise de autoritatea de supraveghere în baza dispozițiilor acestei legi se poate formula o contestație la instanța de contencios administrativ.

Față de dispozițiile arătate, se constată că persoanele vizate au posibilitatea, pentru a-și apăra drepturile garantate de Legea nr. 677/2001, să se adreseze fie justiției, fie autorității de supraveghere.

Art. 25 alin. (2) din aceeași lege prevede că plângerea către autoritatea de supraveghere nu poate fi înaintată dacă o cerere în justiție, având același obiect și aceleași părți, a fost introdusă anterior.

Se constată că procedura și competența special prevăzute de Legea nr. 677/2001 au în vedere situația în care persoana vizată se adresează cu plângere autorității de supraveghere.

În cazul în care se alege calea adresării direct justiției, se aplică dispozițiile

art. 18 care nu stabilesc o competență expresă în favoarea tribunalului, așa cum se procedează în art. 25, ci se folosește termenul de „instanța competentă” în a cărei rază teritorială domiciliază reclamantul.

Având în vedere că dispozițiile care prevăd competența în favoarea tribunalelor sunt de strictă interpretare, fiind incidente numai în cazurile exprese la care se referă, nu pot fi extinse prin analogie și la situația reglementată de art. 18 din Legea nr. 677/2001.

În condițiile în care textul legal folosește noțiunea de „instanța competentă”, sunt avute în vedere dispozițiile de drept comun, singura excepție fiind făcută numai din punct de vedere teritorial.

Prin urmare, având în vedere că în dreptul comun se acordă plenitudine de competență în favoarea judecătoriei și că cererea nu atrage competența unei alte instanțe în funcție de valoarea pretențiilor, se constată că s-a făcut o corectă interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente de către Curtea de apel (*I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 2625/2006*);

II. Plângeri

14. Hotărârea comisiei pentru aplicarea Legii nr. 18/1991. Comisiile județene constituite pentru aplicarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 sunt autorități care desfășoară activități cu caracter jurisdicțional. Plângerile împotriva hotărârilor acestora sunt de competența judecătoriei, așa cum rezultă și din dispozițiile art. 53 și 54 din Legea nr. 18/1991 (*C.S.J., s. de cont. adm., dec. nr. 831/2001*. În același sens, a se vedea și *C.S.J., s. de cont. adm., dec. nr. 2174/1998*);

15. Hotărârea comisiei pentru aplicarea Legii nr. 112/1995. Hotărârile comisiilor constituite pentru aplicarea

Legii nr. 112/1995 sunt – conform art. 18 alin. (1) din lege – „supuse controlului judecătoresc potrivit legii civile”, ceea ce înseamnă că verificarea legalității acestor

hotărâri urmează să se facă de către judecătoria, care au competență generală, conform art. 1 pct. 1 C. proc. civ. (*C.S.J., s. de cont. adm., dec. nr. 1649/1999*).

RECURSURI ÎN INTERESUL LEGII

16. Instituirea tutelei. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, admitând recursul în interesul legii privind aplicarea art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, a stabilit:

„Competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului revine judecătoriei” (*I.C.C.J., S.U., Dec. nr. III/2007, în M. Of. nr. 732 din 30 octombrie 2007*);

17. Contestație la executare în materie fiscală. Titlu care nu emană de la o instanță judecătorească sau de la alt organ jurisdicțional. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, admitând recursul în interesul legii privind aplicarea

art. 169 alin. (4) din Codul de procedură fiscală, republicat, a stabilit:

„Judecătoria în circumscripția căreia se face executarea este competentă să judece contestația atât împotriva executării silită înseși, a unui act sau măsuri de executare, a refuzului organelor de executare fiscală de a îndeplini un act de executare în condițiile legii, cât și împotriva titlului executoriu în temeiul căruia a fost pornită executarea, în cazul în care acest titlu nu este o hotărâre dată de o instanță judecătorească sau de un alt organ jurisdicțional, dacă pentru contestarea lui nu există o altă procedură prevăzută de lege” (*I.C.C.J., S.U., Dec. nr. XIV/2007, M. Of. nr. 733 din 30 octombrie 2007*).

Art. 2.⁽¹⁾ Tribunalul judecă:

1. în primă instanță:

a) procesele și cererile în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 100.000 lei (RON), precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani;

b) procesele și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste 500.000 lei (RON), cu excepția cererilor de împărțeață judiciară, a cererilor în materia succesorală, a cererilor neevaluabile în bani și a cererilor privind materia fondului funciar, inclusiv cele de drept comun, petitorii sau, după caz, posesorii, formulate de terții vătămați în drepturile lor prin aplicarea legilor în materia fondului funciar;

c) conflictele de muncă, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe;

⁽¹⁾ Art. 2 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 1 din O.U.G. nr. 138/2000, punct modificat ulterior prin art. 1 pct. 1 din Legea nr. 219/2005. Sumele prevăzute la art. 2 pct. 1 lit. a) și b) au fost convertite de drept în monedă nouă, conform art. II din Legea nr. 459/2006.

d) procesele și cererile în materie de contencios administrativ, în afară de cele date în competența curților de apel;

e) procesele și cererile în materie de creație intelectuală și de proprietate industrială;

f) procesele și cererile în materie de expropriere;

g) cererile pentru încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției;

h) cererile pentru repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale;

i) cererile pentru recunoașterea, precum și cele pentru încuviințarea executării silite a hotărârilor date în țări străine;

2. ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria în primă instanță;

3. ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului;

4. în orice alte materii date prin lege în competența lor.

Legislație:

➤ **Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată**

Art. 36. (1) Tribunalele sunt instanțe cu personalitate juridică, organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București, și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ.

(2) În circumscripția fiecărui tribunal sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz, din municipiul București.

(3) În cadrul tribunalelor funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, cauze penale, cauze comerciale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii.

Art. 37. (1) În domeniile prevăzute de art. 36 alin. (3) se pot înființa tribunale specializate.

(2) Tribunalele specializate sunt instanțe fără personalitate juridică, care pot funcționa la nivelul județelor și al municipiului București și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ.

(3) Tribunalele specializate preiau cauzele de competența tribunalului în domeniile în care se înființează.

Doctrină

C.L. Popescu, Competența în materie comercială a secțiilor maritime și fluviale ale instanțelor judecătorești, în R.D.C. nr. 2/1995, p. 115; *Al. Țiclea*, Despre competența materială a soluționării conflictelor (litigiilor) privind contractul colectiv de muncă, în R.D.C. nr. 2/2002, p. 104; *Gh. Buta*, O.U.G. nr. 58/2003 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, în R.D.C. nr. 7-8/2003, p. 140; *I. Deleanu, Gh. Buta*, Controverse cu privire la competența de atribuțiune a instanțelor judecătorești în soluționarea unor litigii privind activitatea de privatizare, în P.R. nr. 3/2002, p. 234; *I. Roșu*, Principiile jurisdicției muncii

prin prisma noilor reglementări ale O.U.G. nr. 58/2003, în R.R.D.M. nr. 4/2003, p. 105; *M. Chelaru, C.L. Popescu*, Modalități de executare silită a hotărârilor judecătorești de contencios administrativ privind terenurile ce se fac obiectul legii fondului funciar, în *Dreptul* nr. 10-11/1995, p. 68; *E. Ungureanu*, Considerații referitoare la sancționarea fraudării legii procedurale în legătură cu recunoașterea hotărârilor străine, în *Dreptul* nr. 2/1995, p. 37; *C.L. Popescu*, Jurisdicțiile competente să sesizeze Curtea Constituțională pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate, în *Dreptul* nr. 1/1995, p. 26; *Ș. Beligrădeanu*, Examen de ansamblu asupra Legii nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă, în *Dreptul* nr. 1/2000, p. 3; *E. Florescu*, Discuții privind competența instanțelor judecătorești cu referire la unele hotărâri ale adunării generale a acționarilor societăților comerciale ori ale judecătorului – delegat, în *Dreptul* nr. 12/1998, p. 32; *A. Cotuțiu*, Competența teritorială a instanțelor judecătorești în soluționarea conflictelor de muncă, în *Dreptul* nr. 8/2001, p. 87; *C. Arcu*, Recunoașterea în România a hotărârilor judecătorești și a deciziilor administrative străine în materia ocrotirii minorilor, în *Dreptul* nr. 9/2000, p. 52; *I. Imbrescu, A. Vasile*, Inadmisibilitatea schimbării prenumelui adoptatului printr-o hotărâre judecătorească de încuviințare a adopției, în *Dreptul* nr. 6/2000, p. 82; *I. Leș*, Noile modificări aduse Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 58/2003, în *Dreptul* nr. 10/2003, p. 5; *G. Bârligeanu, Gh. Oprea, A. Nicolae, M. Nicolae*, Competența materială a instanțelor judecătorești dacă subsecvent formulării acțiunii în anulare în temeiul art. 24 alin. (7) din Legea nr. 10/2001 se solicită, pe cale incidentală, și declararea nulității absolute a actului juridic de înstrăinare a imobilului în litigiu, în *Dreptul* nr. 9/2003, p. 102; *M.-M. Pivniceru, M. Gaiță*, Principalele acțiuni în justiție izvorâte din contractul de întreținere și prescripția extincțivă privitoare la acestea, în *Dreptul* nr. 8/2003, p. 76; *D. Apostol-Tofan*, Regimul juridic actual aplicabil contractelor de vânțării. Aspecte de drept procesual, în C.J. nr. 7/2002, p. 1; *G. Boroș, D. Boroș*, Considerații referitoare la procedura somației de plată, în C.J. nr. 4/2002, p. 1; *Gh. Dobrican*, Modificările și completările aduse Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 58/2003, în C.J. nr. 8/2003, p. 22; *I. Leș, S. Spinei*, Noile modificări aduse Codului de procedură civilă în urma aprobării O.U.G. nr. 58/2003 prin Legea nr. 195/2004, în C.J. nr. 6/2004, p. 1; *C. Constantin, Gh. Buzatu*, Instanța competentă să dispună înregistrarea asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigații în registrul asociațiilor, în *Dreptul* nr. 8/2002, p. 123; *A. Cotuțiu*, Considerații referitoare la răspunderea statului pentru erori judiciare penale, în *Dreptul* nr. 1/2003, p. 69; *C. Leaua*, Unele aspecte procedurale cu privire la excluderea asociațiilor din societățile comerciale, în *Dreptul* nr. 12/2002, p. 100; *Al. Țiclea*, Soluționarea conflictelor de muncă o nouă reglementare, în R.D.C. nr. 1/2000, p. 59; *Gh. Piperea*, Radiere. Calitate procesuală activă. Prejudiciul avut în vedere de art. 25 din Legea nr. 26/1990. Raportul dintre acțiunea în anularea hotărârii adunării generale și acțiunea în radierea unei mențiuni din Registrul comerțului, în R.D.C. nr. 4/2000, p. 113; *O. Podaru*, Considerații privind recursul ierarhic în procedura prealabilă a contenciosului administrativ român, în R.D.C. nr. 6/2000, p. 80.

PRACTICĂ JUDICIARĂ

I. Criteriul valoric

1. Caracterul normei. 1) Dispozițiile legale cu privire la competența materială a tribunalului au caracter imperativ și nu pot fi înlăturate prin acordul sau achiesarea părților (C.S.J., s. civ., dec. nr. 458/1994, în *Dreptul* nr. 12/1994, p. 55);

2) Competența după valoarea obiectului litigiului este de ordine publică și se poate invoca în orice fază a procesului, chiar și din oficiu (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2534/1972, în I.G. Mișuță, Repertoriu II, p. 351, nr. 18*);

Notă: Actualmente, potrivit art. 159¹ alin. (2), introdus prin Legea nr. 202/2010

necompetența materială, deși este de ordine publică, nu mai poate fi invocată în orice fază a procesului, ci numai în fața primei instanțe, in limine litis.

2. Valoarea pretențiilor părții. 1) Chiar dacă valoarea totală a lucrărilor convenite de părți este superioară, ceea ce interesează în legătură cu stabilirea competenței este valoarea pretențiilor deduse în judecată (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 998/1970, în I.G. Mișuță, Repertoriu II, p. 351, nr. 19*);

2) În cauză, prin cererea de chemare în judecată, s-a solicitat rezoluțiunea unui antecontract de vânzare-cumpărare având ca obiect un imobil în valoare de 220.000 Euro, precum și repunerea părților în situația anterioară, în sensul restituirii avansului de 18.000 Euro. Valoarea litigiului se raportează, în această situație, la valoarea avansului și nu la valoarea întregului imobil, întrucât prin antecontractul de vânzare-cumpărare nu s-a transmis un drept de proprietate asupra imobilului, pentru a fi avută în vedere valoarea acestuia, din această convenție născându-se doar o obligație de a face, în sensul de a încheia în viitor contractul promis.

Obiectul cererii de chemare în judecată îl constituie, așadar, rezoluțiunea unei convenții ce are ca obiect un drept de creanță, cu consecința repunerii părților în situația anterioară în formula restituirii avansului, acesta determinând valoarea obiectului litigiului.

Valoarea obiectului litigiului determină atât competența, cât și cuantumul taxei judiciare de timbru, neputându-se vorbi de o valoare a obiectului pentru determinarea competenței și de o altă valoare a obiectului pentru stabilirea taxei judiciare de timbru.

Valoarea întregului imobil ar fi fost determinantă în stabilirea competenței și, implicit, a taxei judiciare de timbru, doar

în situația în care s-ar fi cerut fie executarea silită a antecontractului de vânzare-cumpărare, cu alte cuvinte obligarea la încheierea contractului autentic translativ de proprietate pentru întregul imobil, fie în situația în care s-ar fi cerut rezoluțiunea chiar a contractului autentic de vânzare-cumpărare translativ de proprietate, repunerea părților în situația anterioară însemnând redobândirea dreptului de proprietate asupra întregului imobil (*C.A. Cluj, s. civ., de mun. și asig. soc., pt. min. și fam., dec. nr. 188/R din 28 ianuarie 2010, www.portal.just.ro*);

3. Cererea introductivă. Competența instanței se stabilește în funcție de valoarea indicată în cererea introductivă de instanță (*Cas. I, 9 martie 1904, 5 aprilie 1910, Em. Dan, Codul adnotat, p. 43, nr. 4 și nr. 1*);

4. Coparticipare procesuală activă.

1) Stabilirea competenței materiale trebuie apreciată în raport de cuantumul fiecărei pretenții în parte. Împrejurarea că s-a formulat o acțiune unică de către mai mulți reclamanți constituie doar o problemă de mai bună administrare a justiției. De aici nu se poate trage însă concluzia că ar exista un raport juridic unitar între reclamanți și pârât și că, deci, la determinarea competenței ar trebui să se aibă în vedere valoarea cumulată a tuturor pretențiilor invocate de reclamanți. Reclamanții, care au contractat construirea de locuințe proprietate personală, au chemat în judecată întreprinderea pentru construirea și vânzarea de locuințe proprietate personală, spre a se constata că lucrările nu s-au executat conform devizului și, ca atare, fiecare proprietar urmează să fie despăgubit cu valoarea respectivă, astfel că, deși au formulat o acțiune comună, au invocat fiecare în parte un drept propriu, rezultând din contracte individuale, fără să existe indivizibilitate sau solida-

ritate în ceea ce privește obligațiile asumate, încât instanța se găsea în fața unei pluralități de acțiuni cu obiecte juridice proprii și efecte diferențiate pentru fiecare contract în parte (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2163/1974, în C.D. 1974, p. 255. În același sens, a se vedea dec. nr. 1937/1973, în C.D. 1973, p. 300*);

2) Nu valoarea totală a pretențiilor invocate de mai mulți reclamanți, care cheamă în judecată pe același pârât, dar pentru obligații rezultând din raporturi juridice distincte – constatarea nulității a trei contracte de vânzare-cumpărare diferite, determină instanța competentă din punct de vedere material. Întrucât valoarea obiectului fiecăreia din cele trei cereri atrage competența judecătoreii, aceasta va soluționa procesul în primă instanță (*C.S.J., s. civ., dec. nr. 3499/2000*);

5. Cerere reconvențională. În determinarea competenței unei instanțe nu trebuie să se adune suma reclamată în petiția introductivă cu suma pretinsă prin cererea reconvențională (*Cas. I, 21 octombrie 1896, Em. Dan, Codul adnotat, p. 43, nr. 7*);

6. Dobânzi. 1) În cazul în care se solicită dobânzi pentru viitor, adică pentru perioada de după introducerea acțiunii, ele nu se cumulează cu suma pretinsă prin acțiune și, ca atare, nu influențează valoarea acesteia și, deci, competența instanței. Dimpotrivă, dacă dobânda pretinsă se referă la un interval de timp premergător introducerii acțiunii, ea reprezintă o sumă certă și, ca atare, face parte integrantă din obiectul acțiunii, determinând valoarea acesteia și implicit competența instanței care urmează să judece litigiul (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 522/1971, în C.D. 1971, p. 182*);

Notă: Partea a doua a soluției, deși acceptată de majoritatea doctrinei, nu

este la adăpost de orice critică. Dacă se formulează o cerere principală și una sau mai multe cereri accesorii, instanța competentă se determină în funcție de valoarea obiectului cererii principale, concluzie desprinsă din prevederile art. 17 C. proc. civ.

2) Dacă veniturile pretinse de reclamant se referă la un interval de timp premergător cererii de chemare în judecată și reprezintă o sumă certă, ele fac parte integrantă din cuprinsul acțiunii și determină atât valoarea acesteia, cât și competența instanței ce urmează să judece litigiul (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1589/1972, în I.G. Mihuț, Repertoriu II, p. 354, nr. 33*);

7. Diminuarea cuantumului pretențiilor. Împrejurarea că, într-un litigiu comercial, după administrarea probelor, reclamanta și-a micșorat pretențiile sub limita prevăzută de art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ. nu este de natură a determina declinarea competenței, față de faptul că, în raport de suma pretinsă prin cererea de chemare în judecată, sesizarea instanței a fost conformă legii (*C.A. Brașov, s. civ., dec. nr. 99/1996, în C.D. 1996, p. 131*);

8. Acțiune în declararea simulației. Stabilirea competenței după valoarea obiectului cererii deduse în judecată are loc și în cazul în care litigiul poartă asupra caracterului simulat al unui act de vânzare-cumpărare a unui imobil, prin obiect înțelegându-se ceea ce se cere să rezolve instanța prin acțiunea introdusă (*Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1598/1971, în C.D. 1971, p. 187*);

9. Acțiune petitorie. Drept real imobiliar. 1) Acțiunile întemeiate pe dispozițiile art. 34 alin. (1) din Decretul-lege nr. 115/1938, prin care se invocă nevalabilitatea titlului în temeiul căruia s-a

făcut înscrierea în cartea funciară, a cărei rectificare sau radiere se solicită, se soluționează de instanțele competente după valoarea litigiului (C.S.J., s. civ., dec. nr. 2289/2000);

2) Independent de denumirea pe care reclamantul a înțeles să o dea acțiunii civile exercitate, obiectul acesteia relevă că litigiul poartă asupra unui drept patrimonial, dreptul de proprietate asupra unei parcele funciare, disputată fiind apartenența acestuia la patrimoniul uneia sau alteia din părți. Acțiunea este una petitorie, care tinde la recunoașterea dreptului real imobiliar, ea privind însuși fondul dreptului.

Nu este vorba de o acțiune în rectificare de natura celei care face obiectul reglementării prevederilor art. 127, art. 138 din Decretul-lege nr. 115/1938, în competența de primă instanță a judecătorei.

Acțiunea este întemeiată pe art. 36 pct. 1 și 4 din Legea nr. 7/1996⁽¹⁾, astfel că, în absența unor norme speciale de competență, determinată în stabilirea competenței este valoarea dreptului litigios deoarece se izează de acest mijloc pentru soluționarea problemelor legate de fondul dreptului.

Cum imobilul în litigiu are o valoare de inventar de peste 1 miliard lei, soluționarea cauzei în primă instanță de judecătoreie s-a făcut cu încălcarea normelor de competență după materie (C.A. Cluj, s. civ., de mun. și asig. soc., pt. min. și fam., dec. nr. 2471/A/2004, în B.J. 2004, p. 198).

Notă: Chiar dacă acțiunea în rectificarea cărții funciare este o acțiune în realizarea dreptului, nu credem că se aplică, pentru determinarea competenței de soluționare în primă instanță, criteriul valoric.

Obiectul unei astfel de acțiuni îl reprezintă radierea sau modificarea unei mențiuni din cuprinsul cărții funciare și nu este evaluabil în bani. Prin urmare, dacă acțiunea în rectificare este introdusă pe cale principală, competența de soluționare în primă instanță va aparține întotdeauna judecătorei, ca fiind instanță cu plenitudine de competență.

Numai dacă este formulată ca cerere accesorie uneia principale cu obiect evaluabil în bani (anulare, reziliere, rezoluțiune a unui contract) competența se va determina în funcție de valoarea obiectului cererii principale, în aplicarea dispozițiilor art. 17 C. proc. civ.

10. Acțiune în rectificarea cărții funciare. Acțiunea în rectificarea cărții funciare, având ca obiect radierea dreptului de proprietate înscris în temeiul unei hotărâri judecătorești, care a fost ulterior casată de instanța de recurs, are caracter principal, de sine stătător, iar competența materială de soluționare a acțiunii revine judecătorei, fără a avea relevanță, în ceea ce privește determinarea competenței materiale, valoarea imobilului (C.A. Timișoara, s. civ., dec. nr. 2702 din 7 decembrie 2006, în Buletinul Curților de Apel nr. 1/2007, p. 17-18);

11. Constatarea nulității unui contract de vânzare-cumpărare. 1) Având în vedere că litigiul are un obiect evaluabil în bani – constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare și revendicarea imobilului – că valoarea obiectului pricinii este sub un miliard de lei, instanța constată că, potrivit art. 282¹ C. proc. civ., calea de atac ce se poate exercita împotriva sentinței este numai recursul, sentința fiind pronunțată după intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2004 (C.A. București,

⁽¹⁾ În urma republicării Legii nr. 7/1996, art. 36 a devenit art. 34.

s. a IX-a civ. și pentru cauze priv. prop. int., dec. nr. 69/2005);

2) *Obiectul principal al cererii, cel care determină competența materială a instanței, constă în solicitarea reclamantului de a se constata nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare. Acest capăt de cerere este neevaluabil în bani, dar sunt evaluabile în bani cererile accesorii de restituire a prestațiilor, cereri care, în temeiul art. 17 C. proc. civ., urmează însă a fi soluționate tot de instanța competentă să soluționeze petitul principal (C.A. Cluj, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 354/2004, în B.J. 2004, p. 201).*

Notă: Nu împărtășim punctul de vedere exprimat în hotărârea rezumată mai sus, potrivit căruia capătul de cerere având ca obiect constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare este neevaluabil în bani.

În realitate, chiar dacă nu se formulează și o cerere de restituire a prețului sau, după caz, a bunului vândut, cererea de constatare a nulității contractului urmărește un scop patrimonial și, în caz de admitere, are un astfel de efect, prin aceea că determină reîntoarcerea dreptului înstrăinat în patrimoniul vânzătorului, drept care este evaluabil în bani;

Această observație își păstrează valabilitatea în condițiile în care, constatăndu-se existența unei practici neunitare, chestiunea de drept controversată a fost soluționată pe calea unui recurs în interesul legii, în sensul arătat. A se vedea, în acest sens, I.C.C.J., S.U., Dec. nr. XXXII/2008, *infra*, p. 38;

3) *La stabilirea competenței materiale după valoare, în cadrul acțiunii în nulitatea actului juridic, trebuie avut în vedere prețul consemnat în contractul de vânzare-cumpărare, deoarece, cât timp*

nu este contestat, prețul constituie singurul element de apreciere de natură obiectivă, neavând relevanță pentru stabilirea competenței după valoare estimarea imobilului făcută de un organ fiscal și valoarea stabilită ulterior în cadrul unui proces pe cale de expertiză, deoarece, în aceste din urmă situații, stabilirea competenței materiale ar depinde, în totalitate, de un factor subiectiv și, în orice caz, exterior actului juridic ce se cerea fi anulat.

Cum acțiunea reclamantului nu este în revendicare imobiliară, întrucât nu se pot contesta legăturile ce există între acțiunea în nulitate și contract, și cum prin nulitate se urmărește sancționarea actului juridic cu lipsirea lui de efectele contrare normelor juridice edictate pentru încheierea sa valabilă, înseamnă că la stabilirea instanței competente să soluționeze acțiunea are relevanță exclusivă doar cuantumul prețului stipulat în actul a cărui nulitate se cere în justiție, iar nu alte evaluări străine contractului (I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 5198/2005, în B.J.- Bază de date).

Notă: Nu suntem de acord cu acest punct de vedere. Prețuirea obiectului cererii de chemare în judecată se face, conform art. 112 pct. 3 C. proc. civ., de către reclamant.

Dacă se cere anularea/constatarea nulității unui contract de vânzare-cumpărare, nimic nu poate împiedica pe reclamant să arate că valoarea bunului litigios este alta decât cea menționată în contract, ca atunci când, de pildă, a avut loc trecerea unei perioade însemnate de timp însoțită de o devalorizare a monedei ori de o creștere a valorii bunului, ori când se invocă, de exemplu, că prețul vânzării este nserios.

Dacă această valoare este contestată ori instanța are îndoieli cu privire la evaluarea formulată de reclamant, se

poate dispune administrarea de dovezi pe acest aspect de care depinde, în numeroase cazuri, stabilirea timbrajului, dar și a instanței competente și a căii de atac ce se poate exercita.

Desigur că într-o acțiune în pretenții, evaluarea făcută de reclamant prin cererea de chemare în judecată este singura determinantă, deoarece a administra probe cu privire la întinderea acestora înseamnă chiar judecarea fondului cauzei.

II. Materia comercială

12. Cerere cu caracter nepatrimonial.

Tribunalele au plenitudinea de competență în materie comercială, în ceea ce privește judecata în primă instanță, având competența să soluționeze atât cererile care nu au caracter patrimonial, în cadrul procedurii necontencioase sau în procedura contencioasă (cum ar fi excluderea unor asociați, dizolvarea societăților, declararea falimentului etc.), cât și pricinile patrimoniale care se încadrează în valoarea prevăzută de art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ. (C.S.J., s. com., dec. nr. 464/1993, în Dreptul nr. 7/1994, p. 81);

13. Hotărâre A.G.A. Cererea prin care se solicită desființarea hotărârii luate de adunarea generală a acționarilor unei societăți comerciale cu privire la anularea concursului de selecție a managerului se soluționează în primă instanță de tribunalul în raza căruia societatea își are sediul (C.S.J., s. de cont. adm., dec. nr. 971/1996, în B.J. 1996, p. 589);

14. Încălcarea competenței. În conformitate cu prevederile art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ., tribunalul judecă în primă instanță procesele și cererile în materie comercială, cu excepția celor al căror

obiect are o valoare de până la 10 milioane lei inclusiv. Tribunalul investit cu soluționarea apelului în astfel de cauze trebuie să caseze hotărârea judecătorească și să judece în fond cauza, iar nu să-și decline competența în favoarea curții de apel (C.S.J., s. com., dec. nr. 108/1996, în B.J., Bază de date).

Notă: În reglementarea actuală, potrivit art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ., tribunalul judecă în primă instanță în materie comercială procesele și cererile neevaluabile în bani, precum și cele al căror obiect are o valoare ce depășește 100.000 lei (RON);

15. Drepturi reale imobiliare. Având în vedere că operațiunile asupra drepturilor reale imobiliare sunt, fără nicio distincție, acte de natură civilă, fiindu-le astfel aplicabilă excepția de la prezumția de comercialitate instituită de art. 4 C. com., se constată, față de obiectul și cauza cererii de chemare în judecată, că litigiul dedus judecății aparține jurisdicției civile și că prin soluționarea lui în primă instanță de tribunal s-au încălcat normele de competență prevăzute de art. 1 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. ce conferă plenitudine de competență judecătorilor, în afară de procesele și cererile date prin lege în competența altor instanțe, ipoteză care, în speță, nu-și găsește aplicare (I.C.C.J., s. com., dec. nr. 2167/2006, în B.J. – Bază de date);

Notă: În ce ne privește, înclinăm spre o soluție mai nuanțată, care de altfel constituie tendința majoritară a practicii actuale, astfel cum rezultă din deciziile rezumate mai jos;

16. Imobil care aparține fondului de comerț. Anularea vânzării. Imobilul ce a făcut obiectul vânzării-cumpărării face parte din fondul de comerț al întreprinderii-

reclamante, așa încât actul juridic încheiat între părți care au calitatea de comercianți este de natură comercială, potrivit dispozițiilor art. 4 C. com. și, ca atare, și acțiunea în anularea vânzării este tot de natură comercială, iar competența materială de soluționare revine instanței comerciale, și nu civile (*I.C.C.J., s. com., dec. nr. 1673/2006, în B.J. – Bază de date*);

17. Închirierea unui imobil. În cauză nu își găsește aplicabilitate art. 56 C. com., deoarece, prin dobândirea folosinței spațiului bunului imobil în cauză (prin închiriere), bun în privința căruia nu s-a făcut dovada că ar face parte din fondul de comerț al părâtei societate comercială (pentru a se putea discuta, eventual, de comercialitatea contractului încheiat), nu se săvârșește o faptă de comerț, astfel că actul în discuție nu are caracter comercial. Închirierea unui bun imobil are, prin sine însăși, un caracter civil, în condițiile în care Codul comercial exclude aplicarea legii comerciale bunurilor imobile. De asemenea, nici din conținutul actului nu ar rezulta caracterul comercial, în condițiile în care imobilul nu a fost închiriat pentru a fi afectat desfășurării activității specifice obiectului de activitate al societății comerciale, pentru a se putea susține săvârșirea vreunei fapte de comerț, ci a fost închiriat pentru a servi ca locuință unei persoane fizice (*Trib. București, s. a VI-a com., sent. nr. 456/2006, nepublicată*);

18. Nulitate absolută. Contract civil. Distincție față de contract comercial. Potrivit prevederilor art. 1 din Codul comercial, în comerț se aplică legea comercială, iar unde aceasta nu dispune se aplică Codul civil.

Legea comercială, respectiv dreptul comercial în sens larg, cuprinde normele juridice referitoare la faptele de comerț și comercianți. Ceea ce excede, din punctul

de vedere al analizei, limitele aplicării legii comerciale intră sub incidența dreptului civil ca parte integrantă a dreptului privat.

Legea comercială română cârmuiește actele juridice, faptele și operațiunile considerate ca fiind fapte obiective de comerț prin art. 3 C. com., precum și, în temeiul prezumției de comercialitate stabilite prin art. 4 C. com., raporturile juridice la care participă persoanele care au calitatea de comerciant, cu excepția cazului în care, totuși, actele juridice asumate de comerciant sunt de natură civilă. În speță, reclamantul nu este comerciant, deoarece, potrivit prevederilor art. 8 C. com., statul, județul și comuna, persoane juridice de drept public, conform dispozițiilor art. 19 din Legea nr. 215/2001, nu pot avea calitatea de comercianți.

De asemenea, pârâții, chiriași ai apartamentului cu destinație de locuință, nu sunt comercianți, deoarece, prin încheierea contractului, în calitate de cumpărători, nu au efectuat o faptă de comerț în sensul definit de art. 7 C. com.

Este de menționat faptul că un contract de vânzare-cumpărare comercială se deosebește esențial de contractul corespunzător cârmuit de legea civilă prin îndeplinirea unei funcții economice de interpunere în schimbul bunurilor.

Cu alte cuvinte, trăsătura distinctivă a contractului comercial față de cel civil este intenția de revânzare, dedusă din împrejurarea, arătată în art. 3 pct. 1 C. com., că bunul a fost cumpărat în scop de revânzare.

Întrucât, așa cum s-a arătat, părțile contractului în litigiu nu sunt comercianți, prezumția de comercialitate instituită prin art. 4 C. com. nu este, contrar celor susținute de judecătorie, dată în cauza de față.

Totodată, nu rezultă din probele de la dosar că vânzarea apartamentului este faptă obiectivă de comerț, în sensul art. 3

C. com., deoarece nu s-a susținut și nici dovedit că actul juridic a fost încheiat în scop speculativ, adică cu intenția revânzării.

Admițând că vânzarea de imobile, faptă neprevăzută de art. 3 C. com., poate avea caracter comercial, nici această situație nu poate fi reținută în speță, deoarece apartamentul nu face parte dintr-un fond de comerț și nici nu este destinat unei activități comerciale, acesta fiind destinat, din momentul construirii din fonduri centralizate ale statului, cât și la data vânzării, pentru a servi drept locuință.

Față de cele arătate, rezultă cert faptul că actul juridic a cărui validitate formează obiectul acțiunii este civil, deoarece nu a fost încheiat între comercianți și nici nu constituie o „faptă” obiectivă de comerț, în sensul art. 3 C. com.

În consecință, litigiul având ca obiect constatarea nulității contractului excede legii comerciale, fiind aplicabile normele dreptului civil și, deci, cele care cârmuiesc jurisdicția civilă, competența de soluționare revenind judecătoriei ca instanță de fond, competență material (*Trib. Botoșani, sent. nr. 1059/2004, în Jurisprudență națională 2004-2005, p. 236*);

19. Nulitate absolută. Contract comercial. Litigiul privind constatarea nulității absolute a unui contract de vânzare-cumpărare a unui spațiu comercial și obligarea la plata chiriei este în competența de primă instanță a tribunalului (*C.A. Pitești, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 94/1998, în C.P.J. 1998, p. 141*).

Notă: Cererea în nulitatea absolută a unui act juridic nu este o cerere (acțiune) în constatare (art. 111 C. proc. civ.), ci este o cerere în realizare, ca, de altfel, și cererea prin care se solicită declararea nulității relative. Indiferent de felul nulității, instanța verifică existența sau inexistența

cauzei de nulitate, iar, în caz afirmativ, va pronunța nulitatea, deci va desființa actul juridic. Pentru a fi vorba despre o cerere (acțiune) în constatare, ar trebui ca nulitatea absolută să opereze, în puterea legii, deci independent de o hotărâre judecătorească, însă, în sistemul nostru de drept, nu există așa-numitele „nulități de drept”. (În acest sens, *Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 101/1970; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1120/1972, în I.G. Mihuță, Repertoriu II, p. 360*);

20. Proprietate imobiliară. Aspectele legate de rezolvarea situației patrimoniului societății comerciale au caracter comercial, iar litigiile referitoare la acestea sunt de competența tribunalului în primă instanță, potrivit art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ. Litigiile legate de rezolvarea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile sunt de drept comun, iar competența soluționării în primă instanță revine judecătoriei (*C.A. Pitești, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 149/1998, în C.P.J. 1998, p. 144*).

Notă: Subliniem însă că, în ambele situații, este aplicabil criteriul valorii obiectului litigiului comercial sau, după caz, civil;

21. Contract de locație de gestiune.

1) Contractul de locație de gestiune este un contract comercial, așa încât, având de soluționat litigiul privind modalitățile de îndeplinire a clauzelor unui astfel de contract, tribunalul este competent să soluționeze cauza în primă instanță (*C.A. Craiova, s. civ., dec. nr. 308/1998*);

2) Cererea de reziliere a unui contract de locație de gestiune, indiferent de valoarea lui, este de competența în primă instanță a tribunalului (*C.S.J., s. com., dec. nr. 1032/1997, în B.J., 1997, p. 507*).

Notă: Într-o opinie, cererea prin care se solicită constatarea nulității, anularea,

rezilierea/rezoluțiunea unui contract comercial este considerată ca fiind o cerere neevaluabilă pecuniar, astfel încât se judecă, în primă instanță, de către tribunal. De asemenea, în aplicarea art. 17 C. proc. civ. aceeași instanță ar fi competentă și atunci când s-ar formula și un capăt de cerere accesoriu, prin care s-ar pretinde restituirea prestațiilor executate în baza contractului comercial respectiv, indiferent de valoarea acestora. Totuși, cererea prin care se solicită desființarea sau desfacerea unui act juridic patrimonial trebuie calificată ca o cerere patrimonială, indiferent dacă se pretinde sau nu și restituirea prestațiilor, așa încât urmează să se aplice criteriul valoric. A se vedea și supra, Nota de la speța nr. 10.2. și, respectiv, I.C.C.J., S.U., dec. nr. XXXII/2008 (M. Of. nr. 830 din 10 decembrie 2008);

22. Închirierea de spațiu comercial.

1) Contractul de închiriere, în care își au izvorul pretențiile reclamantei, a avut ca obiect un spațiu comercial, care face parte din fondul de comerț al unei societăți comerciale; prin urmare, litigiul având ca obiect respectivul spațiu, pretențiile rezultând din folosirea sa, chiria și penalitățile aferente – ca venituri realizate de un agent economic din prestarea serviciilor de închiriere, evidențiate ca atare în contabilitatea societății – are o natură comercială și este de competența tribunalului în primă instanță (C.A. Ploiești, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 477/2000);

2) Potrivit art. 4 C. com. coroborat cu art. 56 C. com., contractului de închiriere a spațiului comercial îi este aplicabilă legea comercială, motiv pentru care și acțiunea în evacuare, ca urmare a expirării contractului, revine în competența tribunalului, în primă instanță, conform dispozițiilor art. 2 pct. 1 C. proc. civ., și nu

judecătorei, cum greșit a apreciat instanța de apel (C.S.J., s. com., dec. nr. 4129/2000);

3) Competența soluționării, în primă instanță, a cauzei ce are ca obiect pretenții izvorâte din închirierea unor spații comerciale aparține tribunalului, iar nu judecătorei, fiind vorba despre un litigiu comercial (C.A. Bacău, s. civ., dec. nr. 40/1997, în Jurisprudența 1997, p. 25).

4) Contractul de locațiune nu are întotdeauna o natură exclusiv civilă și el dobândește caracterul unui act de comerț atunci când, ca în speță, este încheiat de un comerciant, când acel contract este în legătură cu comerțul pe care-l exercită societatea.

Prezumția de comercialitate se aplică la toate actele comerciantului având în vedere că aceste acte sunt un accesoriu al operațiunii comerciale principale.

Cum, în speță, spațiul care constituie obiectul litigiului dedus judecății este destinat îndeplinirii obiectului de activitate al societății reclamante, respectiv comerț cu medicamente, rezultă că litigiul are natură comercială, și nu civilă, cum greșit a reținut instanța de apel (I.C.C.J., s. com., dec. nr. 3917/2005, în B.J. – Bază de date).

Notă: Contrar soluției dominante în doctrină, jurisprudența din ultima vreme este constantă în a considera că locațiunea imobilelor cu destinație de spații comerciale constituie act de comerț;

23. Obligație de a face. Acțiunea privind obligația de a face (de a se vinde un magazin ce constituie fond de comerț) are caracter comercial, iar competența soluționării în primă instanță revine tribunalului (C.A. Pitești, s. com. și de cont. adm., dec. nr. 263/1998 și dec. nr. 355/1998, în C.P.J. 1998, p. 142 și p. 143);

24. Contract de concesiune. Autoritate publică și societate comercială.